

so bili dotlej spregledani in je leta 1993 pridobil naslov univerzitetno diplomiranega umetnostnega zgodovinarja.

Po pretresljivi nesreči petih gorskih reševalcev v času obnavljalnega seminarja reševalcev – letalcev nad Okrešljem je Komisija za GRS sklenila ustanoviti Sklad za pomoč pri šolanju otrok v reševalnem delu ponesrečenih gorskih reševalcev. Več kot leto trajajoče obsežno administrativno urejanje dokumentov in statuta Sklada Okrešelj, oranje ledine na Slovenskem pri tem ter sama ustanovitev ne bi uspela, če Bine ne bi vodil vsega tega z njemu lastnim pristopom ter vztrajnostjo. Njegova je tudi zasnova spominskega obeležja na

Okrešlju, v Sklad Okrešelj pa je prispeval tudi zgleden finančni delež.

Bine Vengust je kljub svojemu visokemu jubileju danes še vedno aktiven planinec, skrbi za svojo telesno in duševno kondicijo in je odličen ter konstruktiven sogovornik doma in v katerikoli snovi, ki jo z njim načneš.

Od ustanovitve skupine za izdelavo slovenskega planinskega razlagalnega slovarja na Inštitutu za slovenski jezik SAZU je njen aktiven član.

Člani smučarske, planinske in gorsko reševalne srenje mu ob jubileju iskreno čestitamo in želimo še vrsto zdravih let ter zadovoljstva na njegovi življenjski poti.

NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

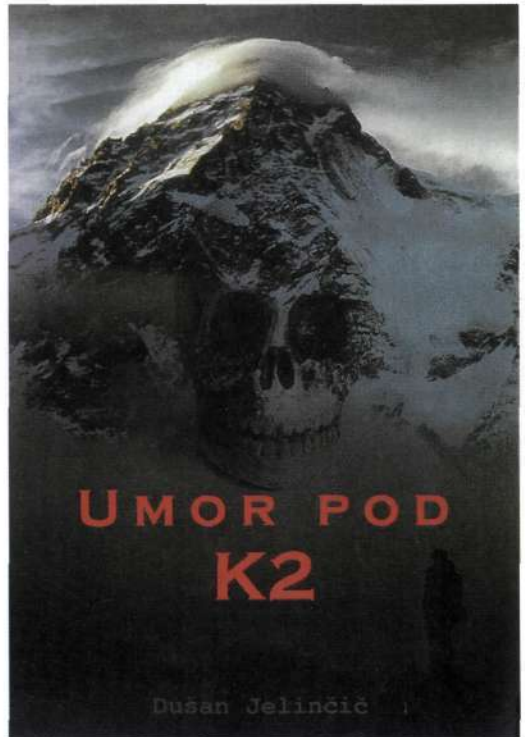
UMOR POD K2

DUŠAN JELINČIČ

V Založbi Lipa iz Kopra, ki je nekakšna matična založba tržaškega pisatelja, novinarja in alpinista **Dušana Jelinčiča**, je konec lanskega leta izšla njegova knjiga »Umor pod K2«, napeto delo, ki prinaša tudi novo tematiko, kot je napisano na zavihku knjige. Novosti so sicer značilne za njegov književni opus, saj tem po pravilu ne ponavlja, marsikatero pa je pionirsko vnesel v slovensko književnost – »Budovo oko« je prvi slovenski new age alpinistični roman, »Umor pod K2« pa je prva slovenska alpinistična kriminalka.

Svetovni popotnik in alpinist Dušan Jelinčič zna svoje življenjske izkušnje tako tenkočutno vkomponirati v svoja dela, da nam tudi oddaljeni kraji postanejo domači, prav tako tudi odnosi med ljudmi, ki se znajdejo v skrajnih razmerah – v visokogorskem boju za preživetje. V romanu se zgodba najprej odvija v švicarskih gorah z Eigerjem na čelu, nato pa v Himalaji s K2. Njeni protagonisti so seveda alpinisti z vseh koncev sveta, v prvem planu angleška in pakistanska naveza, in ne nazadnje tudi nekoliko skrivnostni svet šerp. Avtor torej predstavlja svet, ki ga zelo dobro pozna, preseneča pa dejstvo, da je lahko tudi ta v snežno belino zavit – kar je pravzaprav simbol za čistost – svet zaznamovan s človeškim zlom. Umori, nanizani v romanu, so po eni strani plod častihleplja in maščevanja, razlagamo pa jih lahko tudi na ravni usodnosti oziroma zla, ki sproža nekakšno verižno reakcijo. Avtor se tudi tokrat predstavlja kot večč pripovedovalec, saj odnose med junaki, z vsemi umori vred, konsistentno tke v prepričljivo celoto, kar daje romanu gladko in napeto strukturo, ki je za žanr kriminalke še kako pomembna, kot piše na zavihku knjige.

Romana pa, kot vsa avtorjeva dela doslej, ne moremo brati enonivojsko. Za odlično, obrtniško dosledno izpeljano kriminalko se namreč skriva globlji svet eksistencialnih in transcendentnih vprašanj, kjer se usodno in nepomirljivo srečujeta tudi oba svetova, zahodnjaški in vzhodnjaški, kar je avtor odlično zastavil že v

Naslovnica Jelinčičeve knjige Umor pod K2

romanu *Budovo oko*. Tudi v novem romanu sta prepoznavni dve stalnici Jelinčičevega sloga: svež, živ jezik s plastičnimi dialogi in slikovitimi opisi narave, ter naračija, ki na impliciten način odpira mnoga za človeka katera koli kulture bistvena vprašanja, odgovorov nanje pa ne daje, vsaj eksplicitno ne.

Z dovoljenjem avtorja objavljamo zaključena odlomka iz knjige *Umor pod K2*, ki sta nemara tako zanimiva, da bosta marsikaterega bralca spodbudila k branju celot-

ne knjige – že iz radovednosti, če ne zaradi drugega, saj gre na koncu koncev za prvo slovensko alpinistično ali gorniško kriminalko. (Op. ur.)

* * *

Po strašnih naporih, ko so izgubili smisel za čas, so v silni severni steni Eigerja v prvih popoldanskih urah dosegli vršno ledišče. Ob pogledu nanj se niso razveselili, saj jih je njegova strmina, kateri niso videli konca, zelo vznemirila. Zajela jih je neskončna utrujenost, da bi se najraje usedli v sneg in tam zaspali. Tedaj je Bruce presekala brezvoljnost, ki je že začela stegovati svoje smrtonosne tipalke:

»Fantje, na koncu smo! Danes je zadnji dan. Ali izplezamo ali umremo, saj ne bi preživel še ene noči v steni. Zato moramo naprej, naj se zgodi karkoli.«

Drugi so ga poslušali v tišini in se nemirno pripravili na nadaljnji vzpon. Tedaj se je razbesnela nevihta. Zapičili so cepine v sneg, se stisnili obnje in obmirovali. Po dolgih minutah groze na robu preživetja, ko je sneg neprestano grozil, da jih bo odplaknil iz stene, se je ujma nekoliko unesla in Radživ je ponovno prevzel vodstvo. Navezan s svojim pakistanskim rojakom Aftabom se je začel odločno vzpenjati, takoj za njim pa je napredovala še druga naveza. Kjer je bila stena presterna, je izsekala nekaj stopinj, z grozo pa se je zavedel, da bi, če bi padel, potegnil za seboj še soplezalca. Varovanje je bilo bolj simbolično, saj sta s prijateljem plezala istočasno in se pravzaprav nista varovala. Enako je bilo z angleško navezo, ki je napredovala neurejeno in v sunkih, kot da bi plezalci valovali v boju z naravnimi elementi.

In tedaj se je zgodilo. Bruce, ki je vodil svojo navezo, je nepričakovano zdrsnil in za sabo povlekel Walta in Richarda. Bruce je takoj pograbil za cepin in ga z vso silo uprl v led, a ta je bil pretrd in se ni vdal. Čeprav so skušali vsi trije s cepinom in z vrtoglavi gibanjem nog upočasniti padec, je hitrost vse bolj naraščala, oni pa so neizogibno drveli v prepad. Ko so že mislili, da je vsega konec, se je vrh pri Waltu nenadejano zataknila v kamnit štrcelj in po nekaj sekundah so telesa obmirovala. A stanje je bilo nedvse kritično. Walt se je z rokama krčevito prijel odrešujočega kamna in si pri tem do krvi postrgal kožo, Bruceovo telo pa je z izredno silo vlekel navzdol druga dva alpinista. Richard je bil namreč le nekaj metrov nad Waltom in se ni mogel premakniti, Walt pa se je z vso močjo, ki jo poganjata obup in nagon za preživetje, držal kamenja. Vendar je bil na koncu z močmi in ni vedel, koliko bo lahko še zdržal.

Tedaj so se od zgoraj zaslislali vzhiceni glasovi. Mlada Pakistanca sta kljub veliki nevarnosti in izpostavljenosti hitela navzdol po ledu in kričala: »Vzdržite samo še sekundo! Takoj sva pri vas! Vzdržite! Vzdržite!« Glasovi so se izgubili v megli, ko je Richard zakričal Waltu: »Ne morem več! Prereži vrh, sicer bomo vsi umrli!«

Walt pa, ki se je krčevito boril za življenje in sta mu roki že polzeli s kamenja, kot bi ne razumel. Le rjovel je: »Richard, pomagaj mi! Padel bom!«

»Odreži vrh! Odreži vrh!« se je sedaj Richard že drl kot obseden. »Vsi bomo umrli! Vsi bomo umrli!« je odme-

valo v snežnem vrtincu, ki se je spet dvignil od vrha Eigerja.

Walt pa je končno razumel in v skrajni odločnosti ter z zadnjimi močmi segel po cepinu. Le nekajkrat je udaril po do skrajnosti napeti vrvi, ko se je ta začela cefrati.

Tedaj je Radživ osupel doumel, kaj se dogaja, in zgroženo zavpil: »Ne, Walt, ne! Takoj sva pri tebi in te zavarujeval! Zdrži samo še nekaj sekund!«

A Walt ga ni slišal in je še naprej divje udarjal po vrvi, medtem ko se je Richard drl: »Še! Še! Tako! Tako! Hitro! Hitro!«

Tudi Bruce, ki je končno razumel, kaj naklepata soplezalca, je obupano rjovel in obenem rotil: »Ne! Ne! Ne!« A njegov glas se je izgubil v belih prostranstvih Eigerjevega prekletstva.

Walt je s skrajnimi močmi še zadnjič udaril po vrvi in ta je končno popustila. Bruce je z ostrim krikom, ki je še dolgo odmeval v globinah severne stene, zgrmel po pobočju, se odbil od prvih skal in izginil v megli.

Walt je globoko sopol, ko sta se Radživ in Aftab spustila do njega. Na nemo vprašanje je z ugaslimi očmi, iz katerih so švigale sive iskre, tiho izdahnul: »Nisem mogel drugače. Tudi mene in Richarda bi povleklo v prepad...«

Tedaj je prisopihal tudi Richard, ki je kot odmev potrdil: »Nisem mogel storiti drugače. Le s silo obupa se je držal kamna!«

Pakistanca sta nekaj kot večnost dolgih trenutkov molčala, nato je Radživ strogo pribil: »Bila sva že skoraj pri tebi! Zabila bi klin in z njim zavarovala vrh. Še bi ga lahko rešila...« je še dolgo kot sodba odmevalo po eigerskih širjavah.

Tragični dogodek jim je pognal adrenalin v kri in v nekaj urah so v snežnem metežu in v skrajni zbranosti preplezali vršno snežišče. Ko se je mračilo, so bili na vrhu, kjer so se takoj odločili za sestop. Ob mraku so na pobočju v daljavi prepoznali lučke, ki so se jim vse bolj bližale. Kmalu so bili prepričani, da prihajajo reševalci. Potem ko so jih tri dni opazovali z daljnogledi in videli, kako jih premetavajo nevihte, veter, sneg in led, so se odločili, da jim gredo naproti. Na koncu se jim je zazdelo, da eden manjka...

Kmalu so jih vzele v varstvo usmiljene roke in šele takrat so bili končno prepričani, da so rešeni. Pospremili so jih v Kleine Scheidegg, kjer so Radživa in Walta, ki sta bila ranjena po rokah, obvezali in vsem pripravili izdatno večerjo. Bili so do skrajnosti izčrpani, polni udarcev in bušk, sicer pa zdravi. Le eden je ostal v steni, kot sta skoraj v solzah povedala Walt in Richard.

Radživ in Aftab sta se pozno zvečer vrnila v svoj šotorček pod steno in se naslednjega dne odpravila v Grindelwald, Angleža pa so pospremili v bernsko bolnišnico na natančnejši pregled.

Ko sta navsezgodaj pospravljala šotor, sta Radživ in Aftab videla reševalce, ki so šli v steno po Bruceovo truplo. Tedaj se je Radživ obrnil k Aftabu in ga vprašal: »Kaj praviš, ali bi morala povedati resnico?«

»Ni treba. Saj bodo reševalci videli odrezano vrh in razumeli, kaj se je zgodilo. Midva imava čisto vest in

najbolje je, da izgineva in pozabiva najin tragični Eiger,« je odvrnil Aftab.

A bil je nemiren in še sam ni prav zaupal svojim besedam. Kaj pa, če se bodo skušali Angleži na vse načine, tudi z lažjo oprati krivde, mu je ključalo v možganih.

Ko je posijalo sonce, se mu je povrnil optimizem in končno sta pozabila na dramatične dneve, ki so jih preživeli v najbolj razvpiti steni na svetu. Naposled sta se zavedala, da sta med redkimi izbranci, ki so jo premagali, in da sta ostala živa. Domenila sta se, da se bosta še ves dan brezskrbno podila po vznožju Bernskih Alp, naslednji dan pa naj bi šla v Zermatt in poskušala preplezati severno steno Matterhorna. Navdušena sta bila nad načrtom in naslednjega dne sta že navsezgodaj sedla v avtobus, ki ju je odpeljal proti jugovzhodu.

Že opoldne sta bila v Zermattu in si ogledovala svoj cilj. Bila sta srečna, a njuna blaženost ni trajala dolgo. Ko je šel Radživ kupit časopis, se je vrnil blede kot smrt. Nič ni spregovoril, le s prstom je pokazal članek na prvi strani. Na veliki sliki Eigerjeve stene je bila manjša fotografija umrlega Brucea, naslov članka pa se je glasil »Umor na Eigerju«. Ko sta Radživ in Aftab hlastno požirala članek, nista mogla verjeti svojim očem. Walt in Richard sta namreč v bolnišnici v Bernu obtožila »neka Pakistanca«, ki sta naključno plezala z njimi v klasični smeri severne stene Eigerja, da sta namerno povzročila smrt njunega prijatelja in soplezalca Brucea, le da bi hitreje izplezala in se tako rešila nevihte, ki jih je zajela.

Angleška alpinista sta natančno opisala dogodek. Dejala sta, da so se njihove vrvi zapletle, pri tem pa je Brucea vrglo iz stene, da je obvisel na vrvi. Ko sta se pripravljala na dolgotrajno reševanje, naj bi prišla Pakistanca in naduto rekla: »Nimamo časa zanj, sicer bomo vsi umrli!«, nakar naj bi eden od njih bliskovito potegnil cepin in začel z njim sekati vrvi, na kateri je visel nesrečni Bruce. Ko sta hotela reagirati, ju je drugi Pakistanec ustavil, medtem pa je prvi končal svoj morilski posel. »Ničesar nisva mogla storiti. S smrtjo v duši sva morala izplezati skupaj z morilcema in se delati, da je prav tako, sicer bi nama še huda predla. Še dobro, da so prišli reševalci,« sta še dejala Angleža, kot je pisalo v članku...

Walt in Richard sta sedela na kamenju daleč za šotori baznega tabora pod K2 in dolgo molčala. Walt je imel pepelnat obraz, Richarda pa so razjedale globoke gube skrbi in komaj brzdanega besa.

»Kaj naj po tvojem narediva?« je Walt končno spregovoril.

»Ne vem,« je otrplo odvrnil Richard, ki je še vedno živčno premleval prijateljeve besede. »Le kako je lahko po tolikih letih prišla ta zadeva na dan, in prav tu?« je govoril bolj sebi kot Waltu. Nato je nadaljeval v vedrejšem tonu: »Kaj nama pravzaprav morejo? Saj nimajo nobenih dokazov, mi pa lahko mirno rečemo, da gre za običajno hudobijo, s katero se hočejo Pakistanci rešiti krivde in nam vzeti ugled v očeh ostalih...«

»Tebi je lahko tako govoriti, saj nimaš dosti izgubiti. Jaz pa lahko izgubim vse. Ti imaš doma le športno trgovino,

jaz pa bi moral še letos postati minister za šport. Ali ti ni jasno, da je dovolj, da kdo podvomni o uradni verziji nesreče v Eigerju, pa sem končal svojo politično kariero? Ne potrebujejo dokazov, dovolj je le dvom...«

Walt in Richard sta dolgo molčala. Nenadoma se je Walt dvignil in se odločno zazrl v prijatelja: »Richard, sedaj sva midva na potezi. Ne moreva dopustiti, da naju ta predrzni American izsiljuje. Njemu se nič ne mudi in lahko čaka, da se živčno izčrpava, potem bo še lažje pometel z nama. Prehiteti ga morava!«

»Kako... kako pa?« Richard se je prestrašil prijateljevega temačnega obraza in povesil oči. »Kaj... kaj nameravaš?« je v zlih slutnjah vprašal.

»Ne skrbi. To nalogo prevzamem jaz.«

Odprave so pri vzponu dobro napredovale. Alpinisti so postavili drugi višinski tabor nad kaminom House, kjer so na najbolj strmem odseku obnovili aluminijaste lestvice in se že vzpenjali proti trojki. Njihovo napredovanje je zaustavila Črna piramida, najtežji tehnični del smeri. Na tem izpostavljenem in strmem skalovju so morali biti nadvse previdni, saj bi bila vsaka napaka usodna.

Tudi Walt je prežal na svojo priložnost. Zalezoval je Conchisa in zvedel, da po prvem poskusu do enke še ni šel na goro. Vendar si je mladi American v nekaj dneh opomogel in se odločil za ponovni vzpon. Vedel je, da mu primanjkuje aklimatizacije in treninga, zato se je odločil za čimprejšnjo plezarijo.

Tistega dne je Walt še pred zoro z nosačem zapustil bazni tabor in se napotil po ledeniku k izpostavljeni bazi. Bil je v dobri formi. Šotore je dosegel v poldrugi uri, po kratkem počitku pa se je zagrizel v Abruško rebro. Ni se mu mudilo, saj se je odločil, da bo prespal v enki.

Po postanku pred zadnjim snežiščem, nad katerim so se že videli šotori prvega višinskega tabora, sta ga dohitela Američana Axel in Thomas, ki sta naravnost norela navzgor. Prijazno sta ga pozdravila, plavalasi Thomas pa je na Waltovo vprašanje, kam nameravata, odgovoril: »Do dvojke, zato morava pohiteti. Conchis pa je dosti počasnejši od naju in bo očitno prespal v enki. Samo nekaj bi te prosil. S tem ritmom bo Conchis

Hrepenenje

NEŽA MAURER

*Hodim, tekam okrog vogalov
kot psoglavka: z obrazom v tla.
Da ne vidim
brezizraznih oči okrog sebe,
da ne vidim
belosivih planin do neba...*

*Da ne zblaznim
od želja.*

dosegel šotore šele proti večeru ali celo s temo. V tem primeru, tudi če greš spat zgodaj, pusti prižgano luč v šotoru, da bi vedel, v katero smer naj gre. Že res, da je bil že enkrat tu, a takrat ga je dajala omotica in je verjetno vse pozabil.« Thomas se je nasmehnil in nadaljeval: »Conchis je podcenjeval Himalajo. Misli je, da je dovolj, da si dober alpinist v skali, pa bo na osemtisočakah šlo kar samo. Kako je optimističen ali pa le domišljav! Sedaj je izkusil, kaj pomeni, ko ti neprestano zmanjkuje zraka in ko se ti zdi, da ne moreš narediti niti koraka več... No, pustimo to, le na luč ne pozabi, da se ne bo še izgubil!«

»Nič ne skrbi, Thomas, svetila bo v šotoru, dokler ne pride,« ga je pomiril Walt, plešasti Axel in plavalasi Thomas pa sta se mu zahvalila in že hitela navzgor. Walt je dolgo gledal za njima. Tiho se je nasmehnil in se tudi sam pripravil na zadnji del plezarije.

Sredi popoldneva se je že udobno nastelil v šotoru, kahal čaj in zrl v dolino. Dobra sta ta dva Američana. Do sedaj sta prišla najvišje in če bo šlo tako naprej, bo sta prva dosegla vrh. Tudi jaz ga moram, je razmišljal.

Ko se je mrak počasi gostil na ledeniku daleč pod njim, je Walt še vedno zrl v dolino. Čas se mu je v čakanju upočasnjal, v nestrpnosti pa pospešil.

Ko je bila že trda noč, je končno daleč pod seboj zaslišal znano škrtanje cepina in derez po ledu. Šel je v svoj šotor, vzel butanovo svetilko in se spustil na

snežišče. Kmalu ga je zapustil, prečkal izpostavljeno skalovje, nadaljeval po robu prepada in se naposled ustavil. Prižgal je butanovo svetilko in čakal. Napeto je sledil vsakemu šumu, ki je prihajal iz doline. Škrtanje derez je utihnilo, kot da bi človek razmišljal, kam naj gre, nato pa se oglasilo še odločneje.

Conchis je videl luč daleč nad seboj in si oddahnil. Bil je do skrajnosti utrujen, a svetloba ga je napojila z novo zalogo neslutene energije. Sedaj je skoraj tekkel po ledu in se kmalu znašel v strmem skalovju. Malce se je začudil, saj je bil prepričan, da šotori niso tako stran od grebena, zato se je razgledal naokoli, skomignil z rameni, ko pa je videl luč, se je spet pomiril. Sledil ji je, saj mu je kot svetilnik kazala pot navzgor. Čeprav je bila smer vse bolj strma in neprehodna, je vztrajal, dokler se ni znašel na koncu kamenja in ni mogel ne naprej ne nazaj. Pred seboj je imel prepad, spust po isti poti, od koder je prišel, pa bi bil skrajno nevaren. Zato je prečkal steno proti desni in se znašel v strmi ledeni vesini. S cepinom je odločno udaril v led, ki je najprej sumljivo zaškrtal, potem pa popustil. Conchis je začel drseti po ledišču. Skušal se je ustaviti s cepinom, vendar je bil že prehitel. Kmalu ga je odbilo v skalovje, kjer ga je dolgo premetavalo, od tam pa ga je vrglo na snežišče, kjer je končno obmiroval. Še nekaj časa se je slišalo ječanje, nato je zavladala grozeča himalajska tišina.

ŠE ENA NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

BELE SANJE, KAMNITA RESNIČNOST

SLAVICA ŠTIRN

Slavica Štirn, Medvodčanka po rojstvu in Kranjčanka po kraju stalnega bivališča, ni »diplomirana pesnica«; širši slovenski javnosti je skorajda neznan, uvrstili pa so jo že v nekatere pesniške zbirke z zaokroženo tematiko. Pesniti je pravzaprav začela v gorah – ko se je kot navdušena planinka vračala z dobro uhojenih gorskih poti, je doma začutila, da se ji občutja tega gorskega sveta miselno oblikujejo, kot se ji niso dotlej še nobena druga doživetja. To, kar je čutila, je začela zapisovati in nekega lepega dne je nekatere od teh upesnenih misli dala v presojo Planinskemu vestniku. Objave so jo opogumile, da je nadaljevala začeto; ko je bilo tega veliko, je iskala založnika, ki bi bil pripravljen njene misli natisniti. Planinska založba je ponudbo sprejela, če sama zbere denar za knjigo, zbrala ga je – in zadnje dni lanskega leta je izšla njena prva samostojna pesniška zbirka »Bele sanje, kamnita resničnost«, ki jo je posvetila lanskem stotemu letniku Planinskega vestnika; to je bila nasploh edina proslavitev tako visokega jubileja izhajanja te častitljive revije. Ugledna in priznana slovenska pesnica **Neža Maurer**, ki je bila zadnja leta nekakšna pesniška mentorica Slavice Štirn, je za ta pesniški knjižni prvenec napisala tole:

